

Til:

NVE, Konesjonsavdelingen
nve@nve.no

Fra:

SABIMA, v/ Christian Steel, e-post: christian.steel@sabima.no
DNT, v/Oddvin Lund, e-post: oddvin.lund@turistforeningen.no
Naturvernforbundet, v/Arnodd Håpnæs, e-post: ah@naturvernforbundet.no

19. april 2013

Høringsuttalelser per omsøkt prosjekt i Lågen-pakken – ”Søknader om løyve til å bygge ti småkraftverk i Gudbrandsdalen”

Denne høringsuttalelsen fra SABIMA, DNT og Naturvernforbundet kommer i tillegg til den generelle høringsuttalelsen fra SABIMA, DNT, Naturvernforbundet og NJFF som er sendt separat.

Her følger våre kommentarer, per omsøkt prosjekt:

Kvernåi

Vi motsetter oss utbygging av Kvernåi.

Kvernåi er en meget fint formet bekkekløft som er vurdert som svært viktig (naturtypeverdi A) i Naturbase. Vi viser også til at øvre del av nedbørfeltet til Kvernåi inngår i Reinheimen nasjonalpark, blant annet med verneformål å ta vare på vassdragsnaturen i området. Det fremgår av biomangfoldrapporten at det langs de nedre delene av Kvernåi er gråorskog. Det er registrert flere rødlistearter i bekkekløften, som ulvelav (VU), grynsildre (NT) og gransildre (NT) og mogop (NT). Her er også flere fugler fra Bern II-listen (fossekall, linerle, flaggspett, svartspett, tretåspett). Vi mener derfor det ville være brudd på naturmangfoldloven § 4 og 5 å gi konsesjon for utbygging av Kvernåi.

Det er i følge faktaene i dokument såpass stor vannføring om sommeren at det skulle kunne oppstå fosserøyk. Hvis ikke dette er klarlagt, mener vi at det må gjøres en slik kartlegging av eventuelt fosserøyksamfunn. Vi spør også om de reelle biomangfoldverdiene er godt nok avdekket, særlig i det bratte partiet mellom kote 820 og 570. Skrubbenever er en signalart og indikerer at det *ikke* er en fattig lavflora.

I listen over rødlistearter i søknaden mangler mogop (NT), som er nevnt i biomangfoldrapporten.

Det fremgår av søknaden at der er sti inn i området og en gangbro over elva, samt at området delvis brukes for jakt og fiske. Verdiene for friluftsliv og turisme er dårlig kartlagt.

Hvis det skulle gis konsesjon for utbygging av Kvernåi, må det stilles krav til et nivå på minstevannføring som sikrer at fossene skal fortsette å fosse og også krav til at de tekniske inngrepene blir mest mulig tilrettelagt for å minimere påvirkningen på biomangfold.

Skåbyggja

Vi støtter Fylkesmannen i Opplands innsigelse mot utbygging av Skåbyggja og mener på det sterkeste at denne søknaden må avslås.

Elvekløftverdiene til Vinstra med sine sidevassdrag er blant de aller største i Norge. I BioFokus' bekkekløft rapport for Vinstra-Skåbudalen står det at "for hele Vinstra-dalføret samlet vurderes mangeloppfyllelsen som bekkekløft svært høy (og på nasjonalt nivå nesten bare sidestilt med Nordåa-Søråa)".

Skåbyggja er en nærmest urørt bekkekløft som har stor verdi som særlig representativ i denne regionen med mange flotte bekkekløfter. I bekkekløft rapportens er Vinstra-Skåbudalen vurdert til regionalt til nasjonalt verdifull (4) for bevaring av biomangfold. I bekkekløft rapporten til Vinstra Rognli – Graupesand, som er helt tilgrensende til området for Vinstra-Skåbudalen-rapporten, slår BioFokus fast at (med uthevinger av oss): "Området må ses på som en del-lokalitet av hele Vinstra-dalførets svært verdifulle bekkekløftmiljøer, der de ulike delområdene samvirker og forsterker hverandre. I denne sammenheng er det viktig å se på hele elvejuvkomplekset opp til Olstappen (samt også Vinstorfossen ovenfor Olstappen) som ett samlet elvekløft-økosystem. **Sammen danner de ulike del-lokalitetene et av de viktigste og mest intakte elvejuvområdene i Norge (og Europa), med en konsentrasjon av naturverdier knyttet til slike miljøer som er unikt i internasjonal målestokk.** (...) Dette understrekes av at det hittil er påvist minst 67 rødlistearter i Vinstra-dalføret (alle del-lokaliteter samlet) (2 CR, 10 EN, 16 VU, 37 NT, 2 DD), fordelt på 19 vedboende sopp, 16 makrolav, 14 skorpelav, 1 mose, 11 karplanter og 5 fugl. Mtp lavfloraen har en her omtrent alle aktuelle arter knyttet til beke- og elvejuvene i regionen, mange også i gode og levedyktige populasjoner. (...) Vinstra (samlet) vurderes sammen med Nordåa-Søråa som **det mest verdifulle elvejuvområdet i Gudbrandsdalen (og helt i toppsjiktet nasjonalt).**"

Vi mener derfor at det for hele Vinstra-systemet bør foreligge en grunnleggende skepsis til ethvert inngrep, særlig vannkraftutbygging. Vinstra er allerede regulert, og myndighetene må derfor sørge for at gjenværende mer urørte bekkekløfter, som Skåbyggja, bevares med hensyn til samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10. Her må den samlede belastningen ikke bare ses i sammenheng med de ni andre omsøkte kraftverkene i "Lågen-pakken". Her må man se til den samlede belastningen i hele Vinstra sitt bekkekløftsystem. Vi mener den samlede belastningen her tilsier at ingen videre utbygging bør tillates.

Angående de anleggstekniske inngrepene vil det bygges en varig anleggsvei i skogsterreng, bl.a. for å frakte ut tømmer. Dette vil altså innebære at en konsekvens av å gi konsesjon, er omfattende hogst i områder som tidligere har vært vanskelig tilgjengelig. Det fremgår av BioFokus' bekkekløft rapport for Skåbyggja at, selv om det har vært mye uttak av tømmer i området, så utgjør Vinstra-Skåbudalen et "godt og avgrenset bekkekløftmiljø med forholdsvis store verdier knyttet til gammelskog. Selv om mye av skogen er forholdsvis fattig på død ved så er store deler fritt for nyere hogstinnrep." Dette bør også tas med i vurderingen av den samlede belastningen.

Vi stiller også spørsmål ved om datagrunnlaget er godt nok. I følge biomangfold rapporten er det bare brukt én dag i et så vanskelig terreng. Kartleggeren har i følge kartet med befaringsrute, heller ikke gått på vestsiden av elven (hvor det til dels er mindre bratt), og hvor man grunnet andre lysforhold kan forvente seg å finne andre arter. Da det i tillegg står tydelig i BioFokus' bekkekløft rapport for Vinstra-Skåbudalen, at de mente det var stort potensial for å finne flere rødlistearter, grunnet ugunstig inventeringstidspunkt for flere artsgrupper (karplantefloraen stort sett var visnet og dårlig

soppesong), samt vanskelig topografi, samt at det ikke var noen botaniske undersøkelser gjort i området tidligere og ingen registreringer hverken i Artsdatabankens artskart eller i DNS naturtypebase, mener vi at det kreves grundigere feltundersøkelser av området. Det står riktignok i biomangfoldrapporten (side 11) at "Det regnes som sannsynlig at det finnes flere forekomster av de registrerte rødlisteartene i skogen i bekkekløfta. Det vurderes også som sannsynlig at det forekommer andre arter knyttet til gammelskog. Slike arter kan være knyttet til de fuktigste skoglokalitetene i bekkekløfta." Det står videre at det ikke kan "utelukkes at det finnes lokaliteter hvor kryptogamfloraen er rikere. Funn av en kalkkrevende begerlav på en bergvegg på østsiden av kløfta, kan tyde på at det enkelte steder kan være kalkrik berggrunn. Kalkholdig berggrunn kan gi større artsmangfold." Vi mener derfor at faktagrunnlaget, særlig artslisten og naturtypebeskrivelsene, ikke kan sies å være godt nok.

I biomangfoldrapporten står det at "Det er kjent at redusert vannføring kan være negativt for fuktighetskrevende arter / vekstmiljøer i bekkekløfta". En tydeligere måte å uttrykke det på er at fuktighetskrevende arter vanligvis blir borte når vannet forsvinner. Det står videre at "grunnet kunnskapsmangel om ulike arters toleranseevner i forhold til fuktighetsendringer, er det vanskelig å beskrive eksakt hvilke endringer som vil inntreffe for hver enkelt art. På generell grunnlag, antas det imidlertid at tørketålende arter vil øke sin utbredelse på bekostning av fuktighetskrevende arter." Det står videre at "Når det gjelder rødlistede moser, lav og sopp som er registrert langs vannstrengen, eller i skog langs elva (i bekkekløfta) er det kjent at tre av artene i hovedsak er knyttet til fuktig miljø." Bl.a. laven *Lobothallia melanaspis* (NT) som er sårbar for endringer i vannføring. Her konkluderer rapporten med at "En kan derfor anta at utbredelsen vil minke langs Skåbyggja da vannføringen blir mindre i lange perioder av året". Og videre "når det gjelder to av de andre rødlisteartene, huldrenål (NT) og soppen rynkeskinn (EN), er dette arter knyttet til gammel, og gjerne fuktig skog. Redusert vannføring vil også medføre at skogsmiljøet i bekkekløfta blir tørrere."

Deretter konkluderer biomangfoldrapporten med at "Skåbyggja kraftverk gir middels negativ påvirkning og dermed middels negativ konsekvens for terrestrisk biologisk mangfold." Vi mener at inngrep i en tidligere urørt bekkekløft med fossefall og ørret og med rødlistearter både i vannstrengen og i fuktig gammelskog, arter som sannsynligvis vil gå sterkt tilbake da hele den fuktighetstilpassede naturtypen vil påvirkes negativt, må vurderes som "sterkt negativ påvirkning". Utbygging her ville være et brudd på naturmangfoldloven § 4 og 5.

Vi legger også merke til at søknaden bare nevner fordelene med utbyggingen for lokalmiljøet. Vi vil derfor informere om at en utbygging som fører til at elven legges i rør og at fossen blir borte definitivt vil oppleves sterkt negativt for mange, og viser bl.a. til høringsvaret fra FNF Oppland og fra Laugens Venner og Vern Nedre Otta. Naturen i Gudbrandsdalen, med sine fosser og fall, er et turistmål i seg selv, og rørlegging av flere av disse kjennetegnene i landskapet vil kunne føre til at området blir mindre attraktivt for turister og at rekreasjonsverdiene for lokalbefolkningen vil oppleves som mindre.

Fossåa

Deler av Fossåas bekkekløft er vurdert som svært viktig (naturtypeverdi A) og der er også tre andre registrerte naturtypelokaliteter som vil bli berørt. I BioFokus' bekkekløfterapport ble Steinåa-Fossåa gitt en samlet verdi 5, som er svært høyt. Steinåa-Fossåa bekkekløftlokalitet berører både viktige naturverdier, i tillegg til at bekkekløftsystemet er et av de mest verdifulle. Vi mener derfor at verdiene i dette området er alt for store for at det skal være mulig å gi konsesjon for vannkraftutbygging.

På side 4 i biomangfoldrapporten står det at denne bekkekløften er "regiontypisk". Da dette er midt i kjerneområdet for bekkekløfter i Nord Europa, så er det ikke forminskende verdi i å være "regiontypisk", heller omvendt. Det ligger en stor verdi i at Fossåa er regiontypisk!

Det står dog videre at "Størst naturfaglig verdi har nok selve Fossåa som uregulert elv, i tillegg til arealer med gjenstående naturskog innen nedbørsfeltet som huser flere rødlistearter (karplanter, lav og sopp)." Dette er vi helt enige i. Den største naturfaglige verdien ligger i helheten. Man bør ikke vurdere denne bekkekløften isolert, men se hele bekkekløft-systemet under et.

Det er registrert dalfiol, flatragg, gryntjafs, gubbeskjegg, harekjuke, huldregras, hvithodenål, olivenlav, rimnål og sprikeskjegg (alle NT) er i området, og i gråor-heggeskogen som er vist som område 3, figur 21, i biomangfoldrapporten, er det blant annet funnet sumpaniskjuke (EN), som har gitt området naturtypeverdi A. Det ville være i strid med naturmangfoldloven § 4 og 5 å tillate inngrep som vil påvirke dette området negativt. Slik vi tolker beskrivelsen av alternativ 2 i søknaden ville "område 3" unngå slike inngrep hvis det bli gitt konsesjon etter alternativ 2, med kraftstasjon på kote 575. Vi mener derfor at om det, til tross for de store naturverdiene knyttet til hele denne bekkekløften, gis konsesjon så må det hvert fall bli til alternativ 2 i søknaden. Dette er i tråd med FM Opplands innsigelse om utbygging etter alternativene 1a og 1b.

I tilfelle det blir gitt konsesjon er det viktig å sørge for at det blir tilstrekkelig vannføring ved bunnen av juvet. Der er et svakt utviklet fosserøyksamfunn helt nederst, ovenfor hvor kraftstasjonen vil bli plassert. Redusert vannføring vil påvirke naturen der.

Vi oppfordrer også NVE til å se på mulighetene for at det, i tilfellet at det gis konsesjon, foreslås en endring slik at rørgaten legges langs den gamle veien (som man på bildene i søknaden ser allerede er restaurert).

Brynsåa

Vi er sterkt mot utbygging av vassdraget og støtter FM Opplands vurdering og innsigelse mot utbygging av Brynsåa.

Brynsåa kan oppvise både edelløvsskog og boreal regnskog, og bekkekløften er kartlagt til verdien 4, det vil si regionalt til nasjonalt verdifull, i bekkekløft rapporten om Søndre Brynsåa fra BioFokus. Dette tilsier store naturverdier. Nasjonalt sett er der få naturområder som har så store verdier som en bekkekløft med verdi 4.

Kartet viser et nedbørfelt med mye myr, og vannføringsdataene forteller at det (sommerstid) er stor vannføring i Brynsåa. Det er flere fosserøyksoner langs vassdraget og flere påviste fosserøyksamfunn med fuktighetskrevende sjeldne arter som ville påvirkes negativt av en sterkt redusert vannføring. Vi mener at en minstevannføring på 11 l/s, det vil si at vannet ville bli nærmest helt borte, ville være et brudd på naturmangfoldloven § 4 og 5.

Vi mener heller ikke at det er forsvarlig eller i tråd med naturmangfoldloven § 4 og 5 å bygge kraftstasjonen eller å lagre overskuddsmassene nede i selve kløfta, midt i den rike edelløvs skogen med naturtypeverdi A. Dette er en sjelden naturtype og er her på grensen av sitt utbredingsområde. Det gjør den meget viktig og det bør ikke tillates tekniske inngrep som berører denne lokaliteten. Edelløvs skogen er en av de mest utviklede i hele Gudbrandsdalen, og sjelden på nasjonal basis. Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på slik edelløvs skog.

I biomangfoldrapporten står det under rubrikken "Naturverninteresse" at: "Det er ingen verneinteresser i tiltaks- eller influensområdet til planlagt Brynsåa kraftverk." Det mener vi er direkte feil. Det er ingen *formelt* vernede områder, men det er godt kartlagt at der er store verneverdier i området! Området er vurdert som svært viktig (Naturtypeverdi A). I bekkekløft-rapporten fra BioFokus står det at " Søre Brynsåa er ei relativt stor og meget velutviklet bekkekløft, som innehar

mange av de naturgitte egenskapene som gjør naturtypen spesiell og verdifull. Den er på mange måter typisk for de rike kløftene i Sør-Gudbrandsdalen." (...) " Av spesielle kvaliteter er det særlig den sjeldent fine løvskogen med mye alm i nedre del som utmerker seg. Denne er svært rik og samtidig relativt gammel med mye død ved, og har et rikt artsmangfold med stor ansamling av sørlige arter innen flere artsgrupper (inkludert flere sjeldne og rødlistede). Det er samtidig en av de største og mest velutviklede edelløvskogene i Gudbrandsdalen. Også fosserøykgranskogen har spesielle og sjeldne kvaliteter, (...)" Blant rødlistearter er det funnet kort og langt trollskjegg, tråragg og mjuktjafs (alle VU). Her er altså store verneinteresser.

Under rubrikken "Flora og Fauna" i biomangfoldrapporten står det at: "En del sørlig karplanter ble registrert, ellers mest vanlige arter representative for distriktet. Da det er lite fuktighetskrevede lav- og moser langs Søre Brynsåa, blir den negative virkningen av redusert vannføring liten på kryptogamfloraen." Vi mener begge disse setningene er feil. Det er i følge bekkekløftrapporten fra BioFokus en rik flora på stedet. Og vi mener det må stå helt klart at vannføringen på det nivået som er omsøkt vil få store konsekvenser for fosserøyksonene og hele fosserøykskogen. Vi mener at det må ses som en feilvurdering i biomangfoldrapporten at dette ikke fremgår. Biomangfoldrapporten klargjør heller ikke at de tekniske inngrepene nederst i bekkekløften helt opplagt vil få store negative konsekvenser for biomangfoldet. **Vi mener at konsekvensvurderingen undervurderer graden av negative konsekvenser på biomangfoldet.**

Under rubrikken "oppfølgende undersøkelser", i biomangfoldrapporten, står det at "Stedfesting av rødlisteartene er imidlertid såpass grov, at det vil være nødvendig med en tilpasning av tiltaket, slik at eventuelle forekomster i minst mulig grad berøres. Dette bør gjøres i forbindelse med detaljert planlegging og utstikking av traseer i samarbeid med botaniker." Her mener vi at man burde slått fast at det trengs mer utførlige undersøkelser for å finne ut om der er rødlistearter i området. For at eventuelle nye funn av rødlistearter ikke skal påvirkes negativt må denne kartleggingen skje før eventuell utbygging har kommet så langt at man begynt med utstikking av traseer.

Vi mener også at denne konklusjonen om at det trengs utførligere undersøkelser for rødlistearter er helt motstridende med påstanden om at "Vurderingene i denne rapporten bygger på et meget godt datagrunnlag, både basert på omfattende og detaljert foreliggende informasjon fra tidligere kartlegginger i området, og på befringen av tiltaksområdet den 19.august 2009."

Siden veilederen for biomangfoldrapporter for småkraftsøknader sier at, dersom informasjon i eksisterende litteratur og/eller fra fylkesmannen tilsier et potensial for funn av sjeldne moser og lav, noe som jo er helt opplagt i denne typen bekkekløfter, så skal registrering av disse vektlegges. Videre, når det gjelder enkeltarter, så skal det legges vekt på rødlistearter. I lys av det mener vi at datagrunnlaget, som baserer seg på at to personer har gått gjennom bekkekløften hver sin gang, (en av dem uten å selv ha artsbestemt lavene), *maksimalt* kan sies å være et middels godt datagrunnlag. Siden veilederen også sier at, dersom informasjon i eksisterende litteratur og/eller fra fylkesmannen tilsier et potensial for funn av sjeldne moser og lav, noe som jo er helt opplagt i denne typen bekkekløfter, så skal registrering av disse vektlegges. I lys av det mener vi at det i et område med så store naturverdier som bekkekløften til Brynsåa kan stilles spørsmål om datagrunnlaget er godt nok for å oppfylle naturmangfoldloven § 8, siden utbyggingen er planlagt i et område med så store verdier og hvor det er stor risiko at man vil ødelegge livsmiljøene til rødlistearter og få stor negativ påvirkning i områder med naturverdi A. Vi mener som sagt at en godkjenning ville være et brudd mot naturmangfoldloven § 4 og 5, og det må hvert fall et mye bedre faktagrunnlag til, ikke minst bedre vurderinger av effektene av eventuell utbygging.

Under rubrikken "Datagrunnlag" la vi merke til at feltundersøkelsene er utført av en person og at en annen person har artsbestemt de innsamlede prøvene. Hvis det er på grunn av at personen som utførte feltundersøkelsen ikke hadde kompetanse på å artsbestemme moser og lav, så kan det i så

fall betyr at det ikke har vært søkt målrettet etter rødlistearter av for eksempel moser og lav i fosserøyksonen. Vi henviser her til punkt 4.4 i kapittel 6, Mal for rapport, i DN's og NVE's veileder "Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW) – revidert utgave" hvor det, under står at "Ved inventering av fossesprøytsoner og bekkekløfter skal lokaliteten undersøkes for eventuelle funn av rødlistede moser og lav. Undersøkelsen skal gjøres av kompetent personell." Det er i praksis helt umulig for en person uten spesifikk kompetanse å velge ut og plukke med seg relevant materiale for artsbestemmelse av andre.

Vi noterer også at bildene i biomangfoldrapporten bare viser, så å si, "trivielle" arter og at bildene på ingen måte gjenspeiler den spesielle floraen i området, som eller ville vært naturlig.

Skulle dette prosjektet mot formodning ende opp med å få konsesjon så må det stilles krav til en forsvarlig størrelse på minstevannføringen, slik at de unike fosserøyksamfunnene blir bedre ivaretatt. Det må også, i tilfelle konsesjon, stilles krav til at planene endres slik at edelløvsog-lokaliteten ikke rammes av de tekniske inngrepene eller blir påvirket negativt på andre måter.

Mosåa

Vi går mot at det gis konsesjon til utbygning av Mosåa. Vi støtter FM's vurdering og innsigelse. Den omsøkte utbygningen av Mosåa ville true naturtyper av nasjonal verdi og forekomster av truede arter, blant annet den sterkt truede arten fossefiltlav. Utbygging her ville være brudd på Naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Mosåa er en bekkekløft med meget fin fosserøyksone, med blant annet fossefiltlav (EN). Hele bekkekløften er vurdert til 4 i BioFokus' bekkekløfterapport. Det er, i følge bekkekløftrapporten naturkvalitetene knyttet til rike lavsamfunn i fuktige bekkekløftmiljø som er de viktigste i Mosåa/Mosdalen. Det fremgår også tydelig av biomangfoldrapporten i søknaden at "området vurderes å ha stor verdi for rødlistearter". Det er ikke minst de store verdiene ved Storfallet som gjør at denne søknaden må få avslag. I bekkekløftrapporten står følgene om Storfallet-lokaliteten: "Fosserøyksone med innslag av boreal regnskog med den sjeldne og svært fuktighetskrevede fossefiltlav gir verdi svært viktig A. Viktig å bevare intakt vannføring for å ivareta miljøet."

Følgende utdrag fra biomangfoldrapporten understreker grunnen til å avslå utbygging:

"Området vurderes å ha stor verdi for rødlistearter."

"Det er registrert en svært viktig bekkekløft som har flere naturtyper og truet arts mangfold. Prosjektets influensområde har stor verdi. Det er et godt datagrunnlag bak vurderingen."

"Prosjektets influensområde har i dag stor verdi for naturtyper, karplanter, moser og lav."

"Prosjektets influensområde har stor verdi for terrestrisk biologisk mangfold."

"I følge Fylkesmannen i Oppland anses Mosåa å være en viktig bekk for storørreten i Lågen."

Bare i bildeteksten, side 20 i biomangfoldrapporten, står det at "(...) den svært viktige bekkekløfta (A) i prosjektområdet. Bekkekløfta har stor kontinuitet i tresjiktet,(...). Naturtypelokalitet 1 med fosserøyk er svært utilgjengelig.(...) Her er det også betydelig fosserøyk selv på lave vannføringer og frodige lav- og mose samfunn." Slike lokaliteter skal ikke bygges ut!

I konsekvensvurderingen 3.6.2 i søknaden står det å lese at "Fosserprøytsoner dannes ved fosser der fallet og vannføringen er stor nok til å gi en stabil fossesprøyt. Den reduserte vannføringen vil trolig ha negativ virkning for fossesprøytsonen. Det forventes middels til stor negativ påvirkning fra vannføringsendringen på terrestrisk miljø, hovedsakelig på grunn av sannsynlig reduksjon av leveområde for fossefiltlav. Også andre fuktighetskrevede arter vil få redusert leveområde. Vannveien plasseres i eksisterende vei på store deler av strekningen. Den nederste delen legges rørledningen langs en gammel traktorvei. I dette området påvirkes utkanten av bekkekløftlokaliteten.

Hogst og nedgraving her kan føre til endrete fuktighetsforhold i et større belte enn i den faktiske hogstsonen." Vi mener at det er å undervurdere effektene av å legge vannet i rør å si at "reduert vannføring trolig vil ha negativ virkning for fossesprøytsonen". Med en planlagt minstevannføring sommertid på 50 l/s, dvs. 0,05 m³/s, sammenlignet med dagens 0,63 m³/s, vil Mosåa i praksis bli tørrlagt. Det vil ikke sannsynligvis, men helt sikkert, ha negativ virkning for arter i fossesprøytsonen da det ikke vil bli noe fosserøyksone igjen etter at Mosåa slutter å fosse.

Fossefjelllav er sterkt truet av vannkraftutbygging og skogbruk. Det er ifølge bl.a. Tom Hellik Hofton i BioFokus, som var med på bekkekløfteprosjektet, stor sannsynlighet for at fossefjelllaven vil bli kraftig påvirket og gå kraftig tilbake. Vi må derfor også tillate oss en kommentar til vedlegg 10, med "skisse for FOU-prosjekt for fossefjelllav", at det virker helt unødvendig å bygge ut for å se hvordan fossefjelllaven påvirkes. I følge Tom Hellik Hofton er det kjent at fossefjelllaven er en meget følsom art og godt dokumentert at den er ømfintlig for uttørking og endrede lysforhold. Vi mener at dette FOU-forslaget fra grunneierne på ingen måter får ses som "avbøtende tiltak" eller annet som kan bidra til en mer positiv vurdering av søknaden. Fossefjelllaven er sterkt truet og vi trenger absolutt ikke å gamble med disse mest sjeldne artene for å se hvordan utbygging av vannkraft vil påvirke dem.

På side 26 i biomangfoldrapporten fremgår "Det er dessuten gitt konsesjonsfritak for et minikraftverk på strekningen. Ifølge grunneieren vil dette kraftverket bli realisert dersom Mosåa kraftverk ikke blir bygd." Vi finner dette svært bekymringsverdig, og håper at det er stilt strenge miljøkrav til dette kraftverket.

Vi vil nok en gang understreke at god arealforvaltning krever at NVE sier nei der hvor utbygging gir størst negative konsekvenser for de store verneverdier.

Nørdre Juva

Vi er mot at det bygges et kraftverk i Nørdre Juva, grunnet at fossene er svært synlige i landskapet og utgjør et viktig landskapselement der de kaster seg ned fjellsiden samt at det er registrert en fossesprøytsone (selv om denne kun har C-verdi, det vil si er lokalt viktig) og på grunn av beliggenheten ved Breheimen nasjonalpark og INON-områder.

Vi noterer at søkeren tidligere har søkt om utbygging innenfor Breheimen nasjonalpark, med avslag, og at dette er et forsøk på å få bygge ut lenger ned i fossen.

Det er, som det også fremgår av biomangfoldrapporten, gjennomført en rekke undersøkelser av bekkekløfter i Oppland siste årene som har bidratt med mye ny kunnskap om biologisk mangfold. Nørdre Juva har ikke blitt undersøkt tidligere, selv om en strekning er registrert som "fossesprøytsone" i Naturbasen. Biomangfoldrapporten baserer seg derfor bare på data fra feltundersøkelsen som ble gjort i forbindelse med søknaden. Vi ber NVE vurdere om denne danner godt nok kunnskapsgrunnlag eller om det bør gjøres ytterligere undersøkelser før man vurderer ev. utbygging av en tidligere urørt bekkekløft.

Hvis det vurderes å bli gitt konsesjon, vil vi at det gjøres en ordentlig utredning av de to utbyggingsalternativene, med tanke på påvirkning på naturverdier og INON-områder. Det må også stilles krav til en minstevannføring som sikrer at fosserøyksonen holdes noenlunde fuktig.

Åkvisla, Frya, Hinøgla og Ula

Vi har ved høringsfristens utløp ikke rukket å vurdere søknadene om utbygging av Åkvisla, Frya, Ula og Hinøgla. På nåværende tidspunkt kan vi derfor ikke uttale oss om disse fire, annet enn de generelle punktene om at vi mener at bekkekløftene i Gudbrandsdalen bør bevares intakte og sikres fra inngrep, særlig inngrep som ødelegger livsgrunnlaget for fosserøyksamfunn. Vi vil understreke

vekten av at beslutninger kun kan tas på et meget godt faktagrunnlag. Vi vil også fremme interessene til friluftsliv og turisme og ønsker at disse skal vektlegges i vurderingene av negativ påvirkning. Friluftsliv og turisme, ikke minst fisketurisme, omsetter store beløp i Oppland, og vi går mot konsesjoner som vil ødelegge for disse næringene.

Som for de øvrige seks omsøkte prosjektene vil vi understreke at det, i tilfelle konsesjon blir gitt, utformes solide krav på avbøtende tiltak, nok minstevannføring for at fossene skal fosse og at de tekniske inngrepene må utføres slik at de forårsaker minst mulig skade, særlig på biomangfold og sjeldne arter.

Christian Steel
Generalsekretær SABIMA

Oddvin Lund
Fagsjef naturforvaltning DNT

Arnodd Håpnes
Fagleder Naturvernforbundet